

Rozhodování o volbě střední školy:

Deváťáci a přijímací zkoušky 2023

Studie Než zazvoní

6. června 2023

Studie o výběru střední školy

Tento dokument je veřejnou součástí širší dlouhodobé studie Než zazvoní, která mapuje proces rozhodování o výběru školy u žáků devátých tříd. Výsledky studie by měly sloužit především vedoucím pracovníkům středních škol k tomu, aby činili zodpovědná a efektivní rozhodnutí a výchovným poradcům základních škol pro zlepšení obrazu o žákovských preferencích. Posláním Než zazvoní je jim v tom pomáhat.

Hlavní zjištění

- 📌 **V posledním týdnu, kdy výzkum probíhal, zápisový lístek podalo téměř 97 % dotazovaných.** Respondenti, kteří prozatím neodevzdali zápisový lístek, v 90 % případů čekali na rozhodnutí o odvolání nebo na 2. kolo přijímacích zkoušek.
- 📌 **87,1 % devátáků bude v září nastupovat na střední školu, o kterou mělo skutečně při podání přihlášky zájem.** Naopak těch, kteří nakonec dali zápisový lístek na školu, na kterou ve původně tolik nechtěli, je 8,8 %. Většinou se jednalo o školu, kterou si zvolili jako náhradní v 2. kole přijímacího řízení nebo školu na druhém místě přihlášky.
- 📌 **97,5 % respondentů je rozhodnuto, že na školu, na kterou podali zápisový lístek, v září opravdu nastoupí.** Deváťáci nepředpokládají, že by ještě využili některých možností pro změnu školy, jako je například žádost o přestup, či vyžádání si zápisového lístku zpět.
- 📌 **90,5 % dotazovaných se dostalo alespoň na jednu ze škol, na kterou si dalo přihlášku, z toho 55,5 % se dostalo na obě školy, kam si podali přihlášku.** Neúspěšných uchazečů bylo pouze 7,6 %.
- 📌 **Mezi jednotlivými kraji byly v úspěšnosti přijetí výrazné rozdíly. Zatímco například v Kraji Vysočina se neúspěšnost u přijetí pohybovala okolo 1,2 %, v Hlavním městě Praha to bylo 11 %.**
- 📌 **Více než polovina (52,3 %) dotazovaných považuje letošní přijímací řízení za spravedlivé.** Naopak necelá čtvrtina (24,8 %) dotazovaných považuje přijímačky za spíše či určitě nespravedlivé.
- 📌 **Za neférové při letošním přijímacím řízení nejčastěji považují nepřipravenost školství na vyšší počet dětí v ročnících, rozdíly mezi kraji, těžší přijímací testy než v minulosti nebo pravidla pro přijímání ukrajinských žáků.** Všeobecně kritizují také započítávání prospěchu ze ZŠ do bodování, uniformní testy, které nemusí sedět všem, mnohem těžší matematiku než češtinu nebo skutečnost, že testy jsou nadřazené zájmu o obor.
- 📌 **Za férové považují přijímací řízení nejvíce deváťáci z Kraje Vysočina, kde byla nejnižší neúspěšnost u přijímacího řízení. Naopak nejnižší spokojenost s férovostí přijímaček (a také nejvyšší nespokojenost) je v Hlavním městě Praha.** Pražští deváťáci považují letošní přijímací řízení za spravedlivé pouze v 45 % případů.
- 📌 **Zatímco testy CERMAT z Českého jazyka považuje za náročné jen třetina dotazovaných (33,7 %), matematika byla náročná podle téměř tří čtvrtin dotazovaných (72,8 %).** Na velké rozdíly mezi obtížností Českého jazyka a Matematiky upozorňují respondenti jako nespravedlivý aspekt přijímacího řízení.

- ☞ **Ve výuce se přípravě na přijímací zkoušky někteří žáci věnovali více než jiní. Podle odpovědí respondentů se na testy CERMAT pravidelně připravovalo 43,4 % devátáků v hodinách Českého jazyka a v 40,2 % v Matematice.** Naopak vůbec se v hodinách na základní škole nepřipravovalo na přijímací testy 8 % žáků v Českém jazyce a 10,4 % v Matematice.
- ☞ **V domácí přípravě na přijímačky se žáci nejčastěji spoléhali na vzorové testy z minulých let, které využilo 85 % dotazovaných.** Druhým nejčastějším zdrojem pomoci pak byla **výuková videa na sociálních sítích**, zejména YouTube, Instagramu a TikToku, které sledovaly dvě třetiny devátáků (65,4 %).
- ☞ **Komerční doučování v přípravě na přijímačky využilo 35,4 % dotazovaných.** Placené přípravné kurzy od společnosti Scio či dalších institucí zaplatili rodiče pětina dotazovaných žáků (20,5 %).
- ☞ **Vysoký či spíše vysoký stres při psaní testů zažívalo 45,5 % dotazovaných devátáků.** Naopak zcela bez stresu bylo při přijímacích zkouškách na střední školy dle svých vyjádření 8,9 % dotazovaných. **Více než polovina dotazovaných devátáků (55,3 %) si myslí, že stres rozhodně či spíše ovlivnil jejich výkon u přijímacích zkoušek.**
- ☞ **Devětáci převážně oceňují vědomostní pomoc s přípravou na přijímačky od své školy, 62,5 % devátáků si myslí, že je jejich základní škola na přijímací zkoušky dobře připravila.**
- ☞ **Nedostatečně či zcela nedostatečně bylo připraveno na stres z přijímaček 40,7 % dotazovaných.** O tom, že je základní škola velmi dobře připravila i na zvládnutí stresu z přijímacích zkoušek, je přesvědčeno 4,5 % dotazovaných. **83,4 % dotazovaných respondentů si myslí, že základní škola by měla pomáhat žákům se zvládnutím stresu z přijímacích zkoušek.**
- ☞ **Více než čtvrtina dotazovaných devátáků (27,4 %) se o výběru školy radila se svým výchovným poradcem, naopak 63,8 % respondentů se o výběru střední školy s výchovným poradcem vůbec nebavilo. Pro ty, kteří se s výchovným poradcem o volbě školy bavili, byla jejich pomoc užitečná v 52,2 % případů.**
- ☞ **61,4 % dotazovaných devátáků by ocenilo pomoc výchovného poradce především s výběrem střední školy na základě jejich zájmů a schopností.** Dále by uvítali více informací o různých typech škol a jejich vzdělávacích programech, pomoc s vypsáním přihlášky na střední školu nebo pomoc s psychickou přípravou na přijímací zkoušky.

Metodika

Studie byla provedena formou on-line dotazování žáků devátých ročníků. Participace na průzkumu byla nabídnuta náhodně vybraným základním školám z celé České republiky. Výsledný vzorek po očištění dat činil 3435 respondentů z 91 základních škol. Do analýzy jsou zahrnuti pouze ti respondenti, kteří podali alespoň jednu přihlášku na střední školu či učiliště. Odpovědi ostatních nejsou relevantní cílům výzkumu, jelikož se rozhodli pracovat po základní škole či zodpověděli jen málo nebo žádné otázky.

Mezi respondenty bylo 50,1 % dívek a 49,9 % chlapců.

Sběr dat proběhl v období od 16. 5. do 31. 5. 2023.

Kontakt

Studii vypracovalo Než zazvoní, s.r.o., které se věnuje poradenství základním a středním školám.

Mgr. Karel Komínek, Mgr. Jakub Roh, Mgr. Kateřina Čechová, Bc. Aneta Košíková

info@nezzazvoni.cz

www.nezzazvoni.cz

Kontakt pro média

Bc. Aneta Košíková

kosikova@nezzazvoni.cz

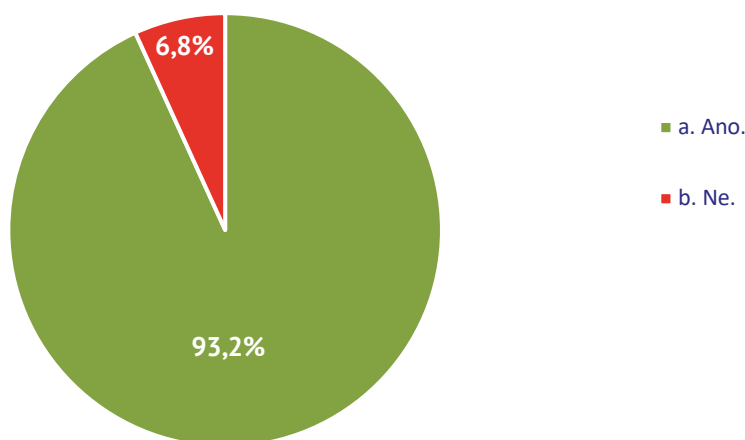
733 778 256

Deváťáci se převážně dostali na školu, kam opravdu chtěli

Celkově odevzdalo zápisový lístek 93,2 % deváťáků. S tím, že čím déle průzkum běžel, podíl těch, kteří ještě zápisový lístek neodevzdali se každým dnem snižoval. **Pokud bychom vzali data pouze z posledního týdne, kdy výzkum probíhal (24. – 31. 5. 2023) zápisový lístek podalo téměř 97 % dotazovaných.** Respondenti, kteří prozatím neodevzdali zápisový lístek, v 90 % případů čekali na rozhodnutí o odvolání nebo na 2. kolo přijímacích zkoušek.

1. Odevdzel/a jsi už zápisový lístek na nějakou střední školu?

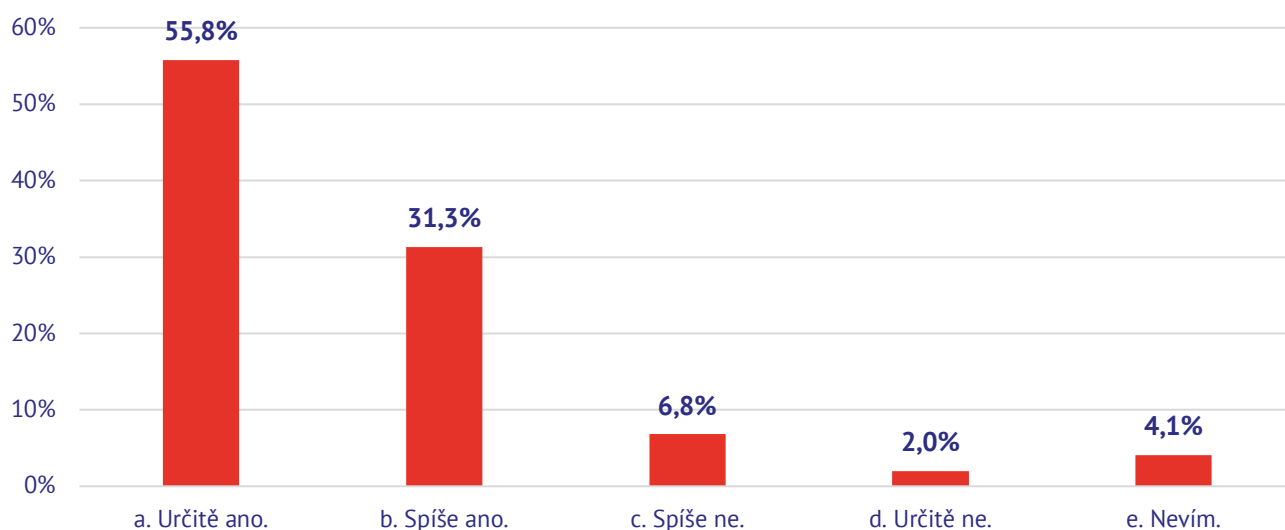
N = 3435

S tím, na jakou školu nakonec podali zápisový lístek, jsou deváťáci převážně spokojeni. **87,1 % deváťáků bude v září nastupovat na střední školu, o kterou mělo skutečně při podání přihlášky zájem.** Naopak těch, kteří nakonec dali zápisový lístek na školu, na kterou ve skutečnosti tolik nechtěli, je 8,8 %. Většinou se jednalo o školu, kterou si zvolili jako náhradní v 2. kole přijímacího řízení.

2. Je to škola, na kterou jsi opravdu chtěl/a jít?

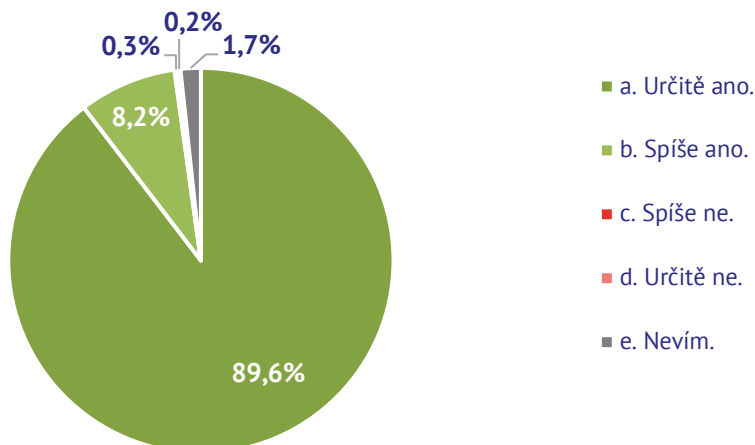
N = 3201

Devátáci nepředpokládají, že by ještě využili některých možností pro změnu školy, jako je například žádost o přestup, či vrácení zápisového lístku. **97,5 % devátáků je rozhodnuto, že na školu, na kterou podali zápisový lístek, v září opravdu nastoupí.**

3. Máš v plánu na tuto školu v září opravdu nastoupit?

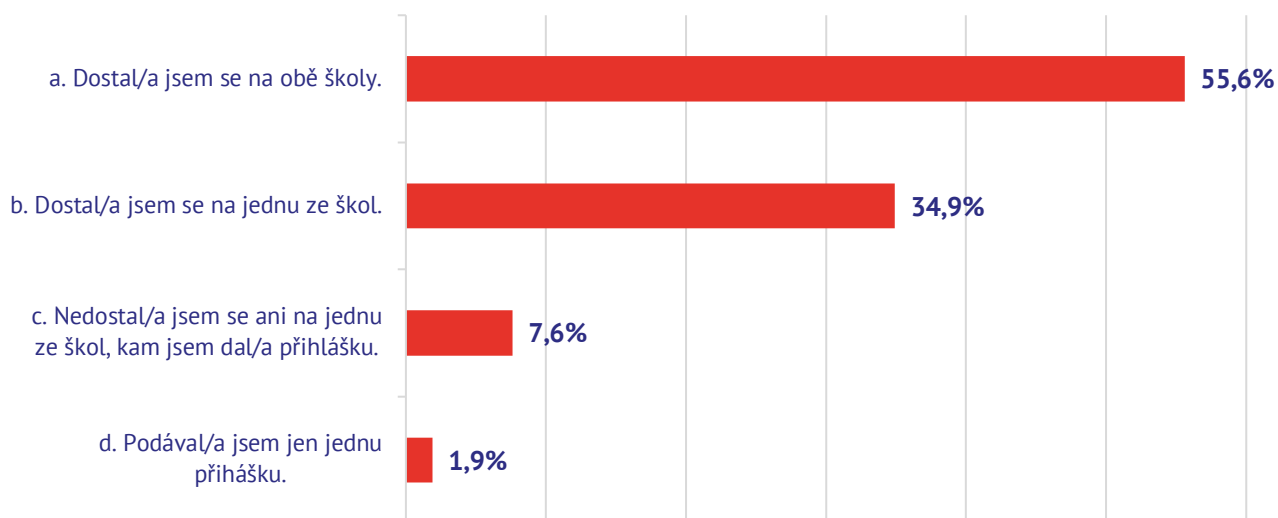
N = 3201

Přestože v médiích i mezi samotnými devátáky před samotnými přijímačkami vládla panika, nebyl nakonec s přijímacím řízením takový problém. **90,5 % dotazovaných se dostalo alespoň na jednu ze škol, na kterou si dalo přihlášku, z toho 55,5 % se dostalo na obě školy, kam si podali přihlášku.** Neúspěšných uchazečů bylo pouze 7,6 %. V březnovém průzkumu si bylo jisto tím, že budou přijati na obě školy pouze 8,6 % dotazovaných, na jednu ze škol pak 57,7 % dotazovaných a celá třetina měla strach, že se nedostane na žádnou SŠ¹.

4. Dostala/a jsi se na obě školy, kam sis podal/a přihlášku v 1. kole přijímaček?

N = 3201

¹ Studie Než zazvoní: Devátáci po podání přihlášek 03/2023, zdroj [ZDE](https://www.nezzazvoni.cz).

V případě, že se na data podíváme v tabulce č. 1 podle krajů, kde respondenti v současné době studují, jsou vidět rozdíly mezi jednotlivými kraji. **Zatímco v Praze byla neúspěšnost u přijímaček 11 %, na Vysočině to byla pouze 1,2 %.**

Tab. č. 1: Dostala/a jsi se na obě školy, kam sis podal/a přihlášku v 1. kole přijímaček?

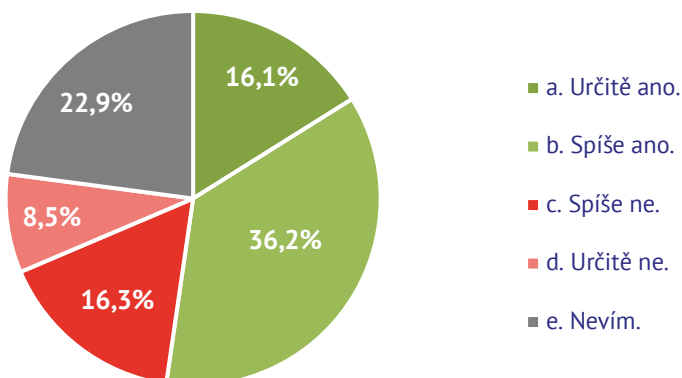
	a. Dostal/a jsem se na obě školy.	b. Dostal/a jsem se na jednu ze škol.	c. Nedostal/a jsem se ani na jednu ze škol, kam jsem dal/a přihlášku.
a. Středočeský.	51.515 %	40.496 %	7.989 %
b. Jihočeský.	60.236 %	33.071 %	6.693 %
c. Plzeňský.	63.194 %	25.000 %	11.806 %
d. Karlovarský.	52.632 %	38.596 %	8.772 %
e. Ústecký.	61.862 %	34.234 %	3.904 %
f. Liberecký.	60.331 %	34.711 %	4.959 %
g. Královéhradecký.	50.704 %	40.141 %	9.155 %
h. Pardubický.	57.368 %	36.842 %	5.789 %
i. Vysočina.	68.293 %	30.488 %	1.220 %
j. Jihomoravský.	58.025 %	32.346 %	9.630 %
k. Olomoucký.	51.471 %	41.176 %	7.353 %
l. Moravskoslezský.	53.506 %	36.883 %	9.610 %
m. Zlínský.	62.989 %	30.249 %	6.762 %
n. Hlavní město Praha.	44.954 %	44.037 %	11.009 %

Spravedlivost přijímacího řízení v očích deváťáků

Ve společnosti se vedou debaty o tom, zda bylo přijímací řízení v tomto roce opravdu spravedlivé. Deváťáci mají smíšený názor. **Více než polovina (52,3 %) dotazovaných považuje letošní přijímací řízení za spravedlivé.** Naopak necelá čtvrtina (24,8 %) dotazovaných považuje přijímačky za spíše či určitě nespravedlivé.

5. Bylo dle tvého názoru letos přijímací řízení na střední školy spravedlivé?

N = 3435

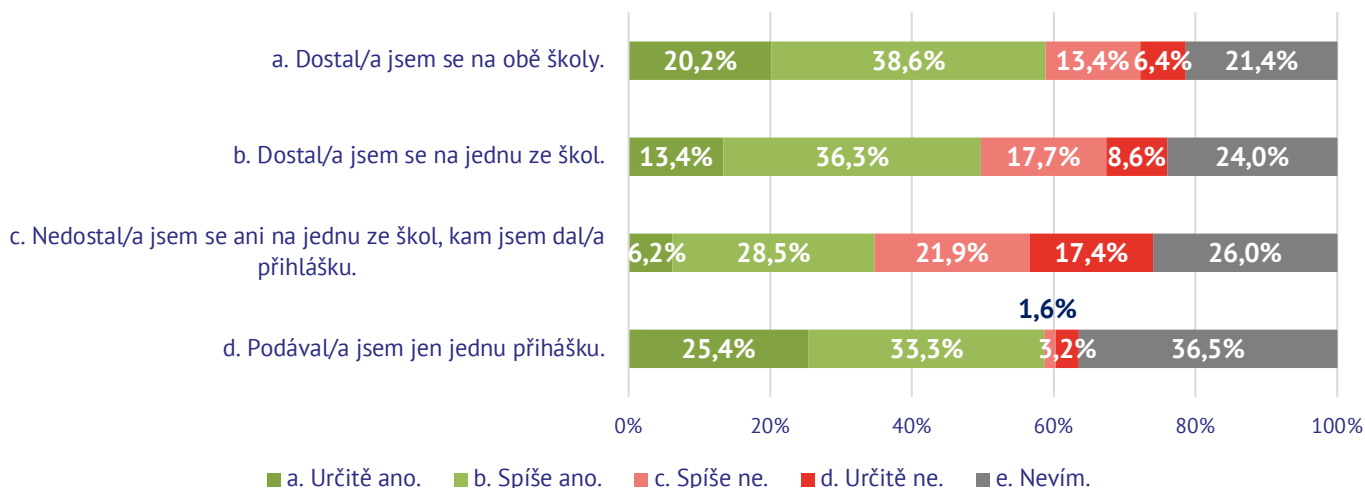

Za nespravedlivost při letošním přijímacím řízením nejčastěji považují **vyhrazená místa pro ukrajinské žáky a celkově jejich účast na přijímacím řízení na SŠ.** Dále si také myslí, že měli **těžší přijímačky než v minulých letech, kritizují i nepřipravenost školství na vyšší počet dětí v ročnících a rozdíly mezi jednotlivými kraji** (v Praze byl potřeba mnohem vyšší počet bodů než v okrajových oblastech republiky). Celkově na celém způsobu přijímacího řízení kritizují **započítávání prospěchu ze ZŠ do bodování, uniformní testy, které nemusí sedět všem, mnohem těžší matematiku než češtinu** nebo to, že **testy jsou nadřazené zájmu o obor**: „*Dala jsem si přihlášku na školu se zaměřením na chov koní a jezdeckví a brali větší ohled na matiku a češtinu než na to, jak se moc zajímáme o ten obor a co všechno umíme, což je přeci špatně i pro tu školu.*“

6. Bylo dle tvého názoru letos přijímací řízení na střední školy spravedlivé?

Dle úspěšnosti u přijímacích zkoušek

N = 3435

Ve vnímání férovosti přijímacího řízení jsou rozdíly mezi těmi, kdo se na vybrané školy dostali a nedostali. **Vyšší spokojenost je logicky u těch, kteří se dostali na obě školy (58,8 %)** a nižší spokojenost pak u těch, kteří se v prvním kole nedostali ani na jednu z vybraných škol (34,7 %), což je pochopitelné.

Velké rozdíly jsou však patrné například i mezi jednotlivými kraji. **Za férové považují přijímací řízení nejvíce deváťáci z Kraje Vysočina**, kde je hustota obyvatelstva poměrně nižší a jedná se o kraj, který má stále dostatek míst na středních školách – téměř **70 % žáků z Vysočiny** považuje přijímací řízení za spravedlivé. **Naopak nejnižší spokojenost s férovostí přijímaček (a také nejvyšší nespokojenost) je v Hlavním městě Praha**. Pražští deváťáci považují letošní přijímací řízení za spravedlivé pouze v **45 % případů**.

Tab. č. 2: Bylo dle tvého názoru letos přijímací řízení na střední školy spravedlivé?

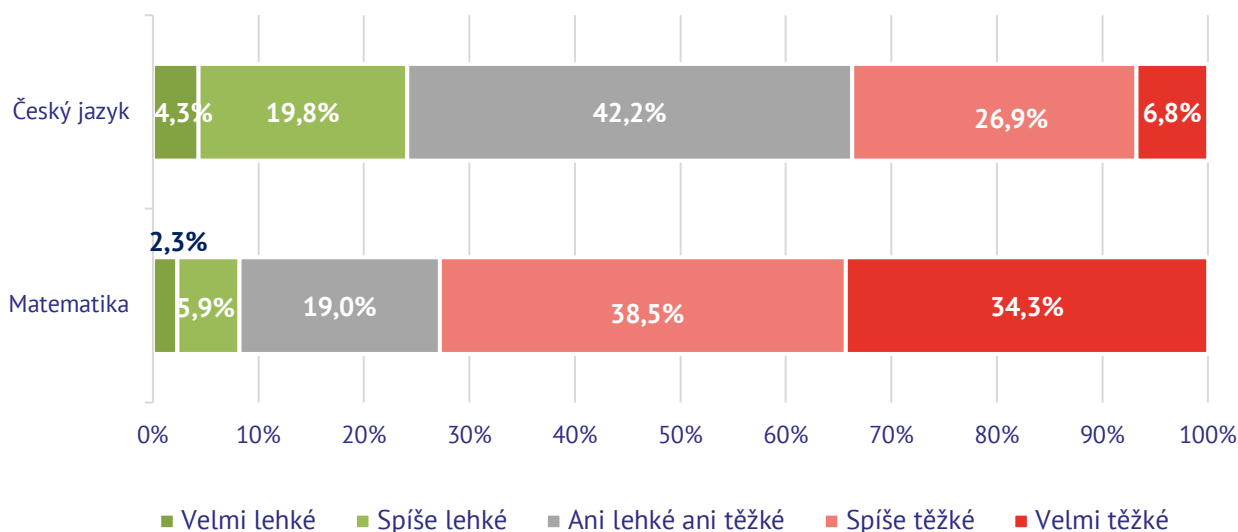
	a. Určitě ano.	b. Spíše ano.	c. Spíše ne.	d. Určitě ne.	e. Nevím.
a. Středočeský.	12.903 %	33.180 %	17.972 %	9.677 %	26.267 %
b. Jihočeský.	12.903 %	39.785 %	19.355 %	5.376 %	22.581 %
c. Plzeňský.	14.286 %	37.415 %	17.007 %	11.565 %	19.728 %
d. Karlovarský.	12.500 %	35.938 %	17.188 %	12.500 %	21.875 %
e. Ústecký.	14.888 %	37.360 %	13.483 %	8.708 %	25.562 %
f. Liberecký.	15.873 %	36.508 %	23.016 %	10.317 %	14.286 %
g. Královéhradecký.	17.308 %	35.256 %	12.179 %	10.256 %	25.000 %
h. Pardubický.	18.408 %	33.831 %	13.433 %	13.930 %	20.398 %
i. Vysočina.	23.596 %	46.067 %	8.989 %	4.494 %	16.854 %
j. Jihomoravský.	18.493 %	36.073 %	15.297 %	4.566 %	25.571 %
k. Olomoucký.	20.863 %	27.338 %	19.424 %	8.633 %	23.741 %
l. Moravskoslezský.	17.604 %	40.098 %	12.714 %	7.090 %	22.494 %
m. Zlínský.	18.447 %	33.010 %	15.858 %	9.385 %	23.301 %
n. Hlavní město Praha.	10.385 %	35.769 %	23.077 %	10.385 %	20.385 %

Zkoušky CERMAT

Těch žáků, kteří psali přijímací testy od společnosti CERMAT jsme se ptali, zda je považují za lehké či těžké. Mezi češtinou a matematikou jsou poměrně velké rozdíly. **Zatímco testy z Českého jazyka považuje za náročné jen třetina dotazovaných (33,7 %), matematika byla náročná podle téměř tří čtvrtin dotazovaných (72,8 %).**

7. Byly přijímačky CERMAT jen dle Tvého názoru těžké nebo lehké?

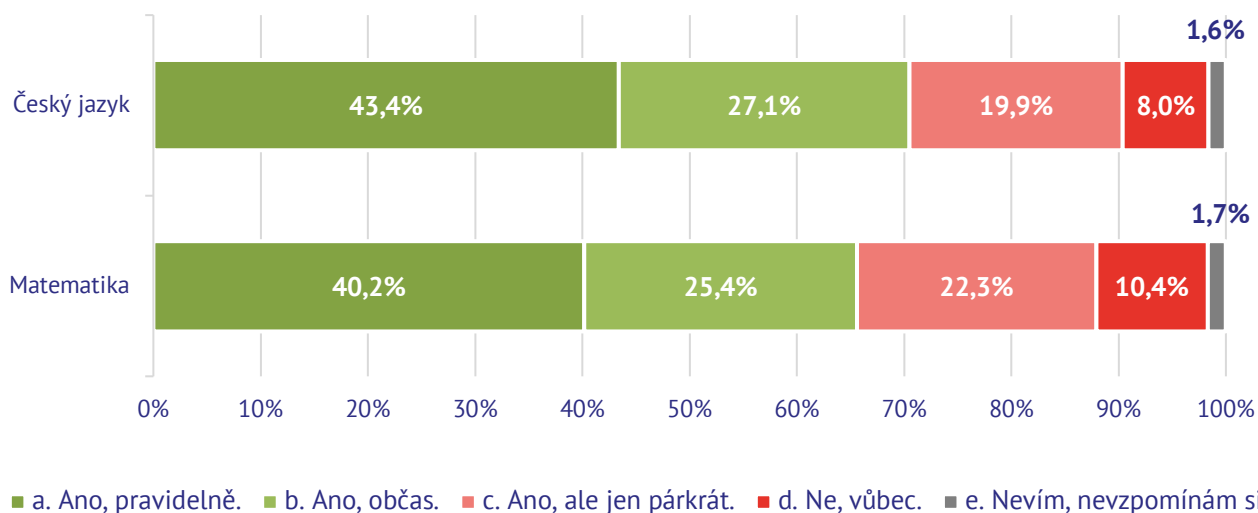
N = 3435

Ve výuce se přípravě na přijímací zkoušky někteří žáci věnovali více než jiní. **Podle odpovědí devátáků se na testy CERMAT pravidelně připravovali v 43,4 % v Českém jazyce a v 40,2 % v Matematice.** Naopak vůbec se v hodinách na základní škole nepřipravovalo na přijímací testy 8 % žáků v Češtině a 10,4 % v Matematice.

8. Věnovali jste se přípravě na CERMAT testy i v hodinách ve škole?

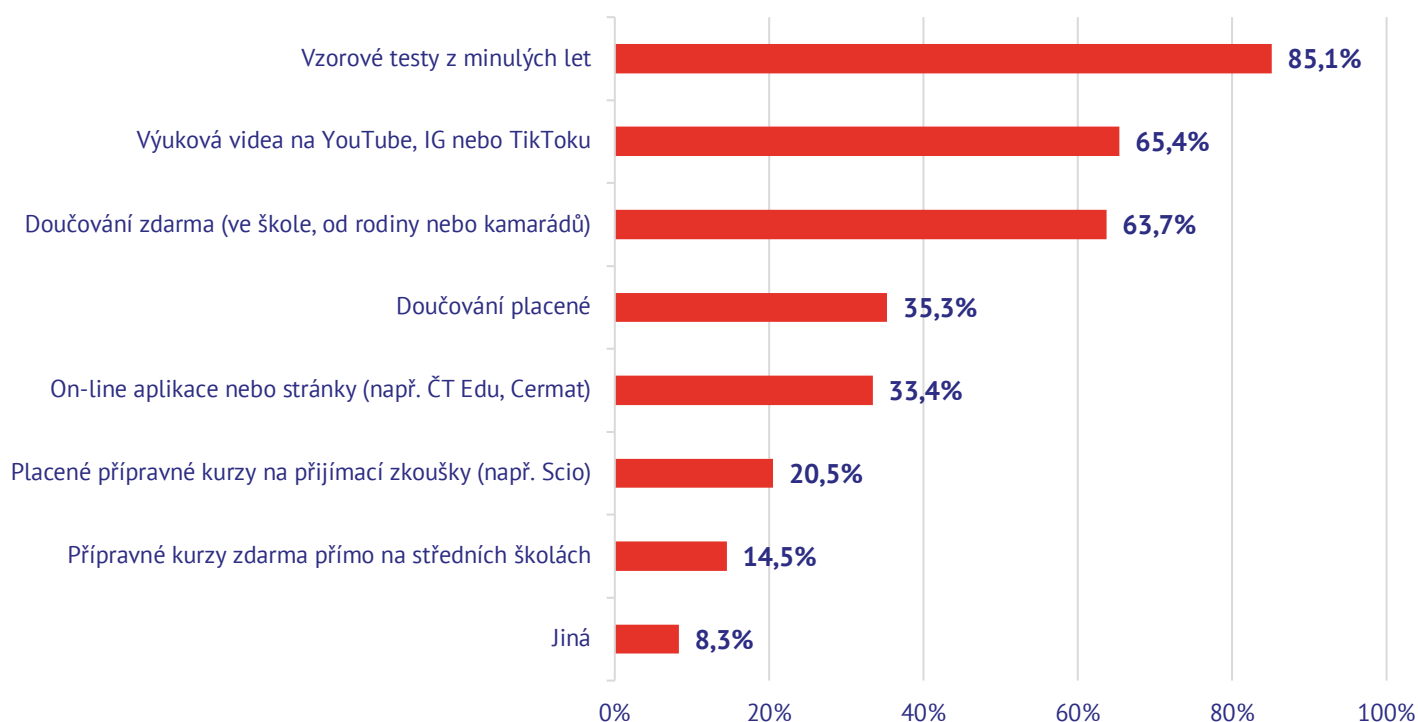
N = 3435

V domácí přípravě na přijímačky se žáci nejčastěji spoléhali na vzorové testy z minulých let, které využilo 85 % dotazovaných. Druhým nejčastějším zdrojem pomoci pak byla výuková videa na sociálních sítích, zejména YouTube, Instagramu a TikToku, které sledovaly dvě třetiny devátáků (65,4 %). 63,7 % dotazovaných využilo neplacené doučování ve škole, od kamarádů či rodiny. Komerční doučování pak využilo 35,4 % dotazovaných. Placené přípravné kurzy od společnosti Scio a dalších zaplatili rodiče pětina žáků (20,5 %). Přípravné kurzy přímo na středních školách absolvovalo 14,5 % respondentů. Dalšími nejčastějšími zdroji pro přípravu pak byly také učebnice a testové sešity.

9. Jakou přípravu na přijímačky jsi využil/a?

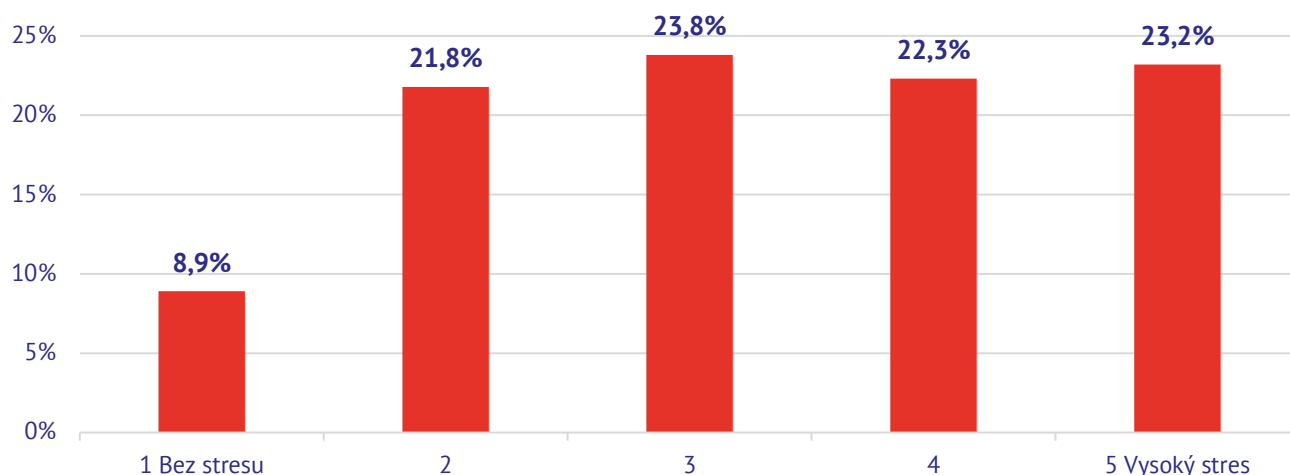
N = 3435

Naprosto bez stresu bylo při přijímacích zkouškách na střední školy dle svých vyjádření 8,9 % dotazovaných. Naopak vysoký či spíše vysoký stres při psaní testů zažívalo 45,5 % dotazovaných devětááků.

10. Jak moc jsi byl/a vystresovaný/á před přijímacími zkouškami?

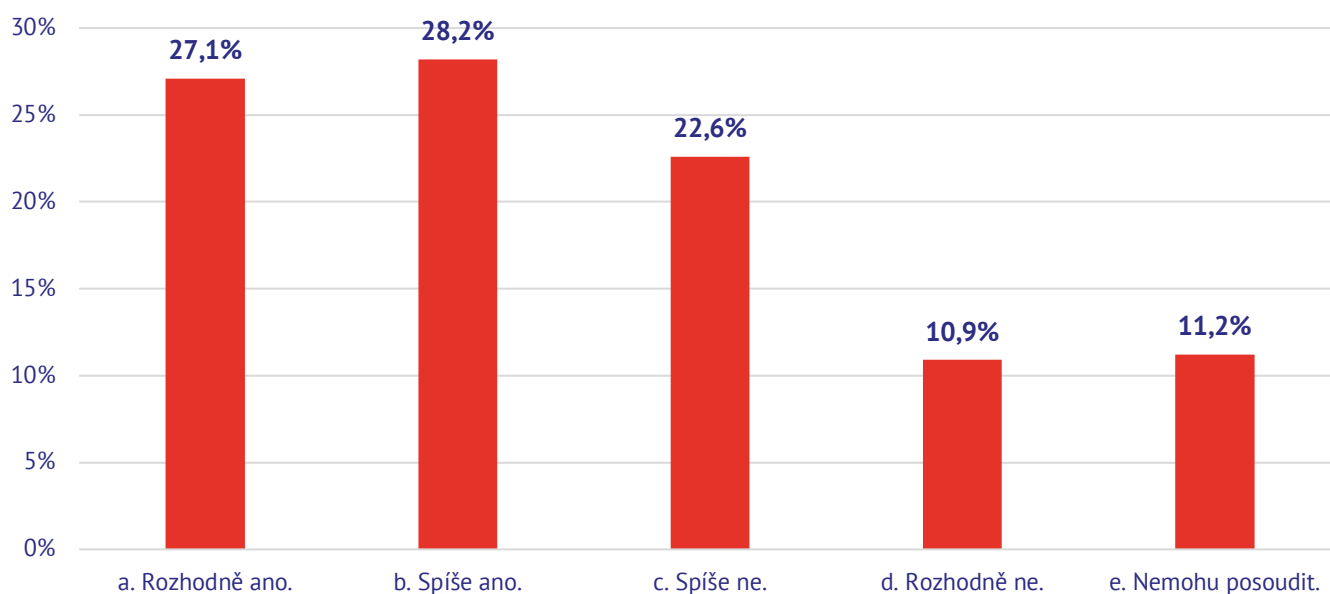
N = 3435

Více než polovina dotazovaných devětááků (55,3 %) si myslí, že stres rozhodně či spíše ovlivnil jejich výkon u přijímacích zkoušek. Naopak 33,5 % dotazovaných devětááků nevidí ve stresu z přijímaček důvod jejich případného horšího výkonu.

11. Myslíš si, že stres ovlivnil tvůj výkon u přijímacích zkoušek?

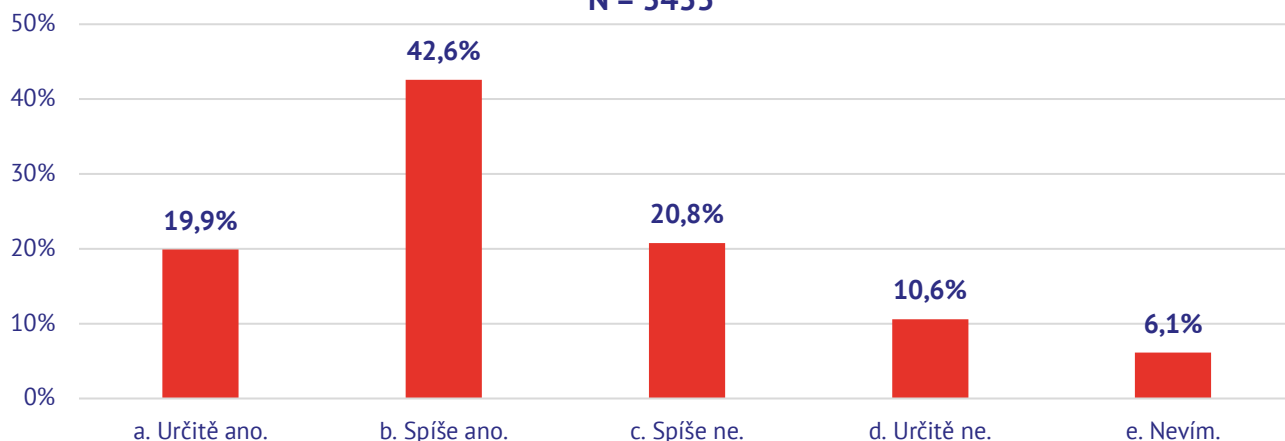
N = 3435

Role základní školy u přijímacích zkoušek

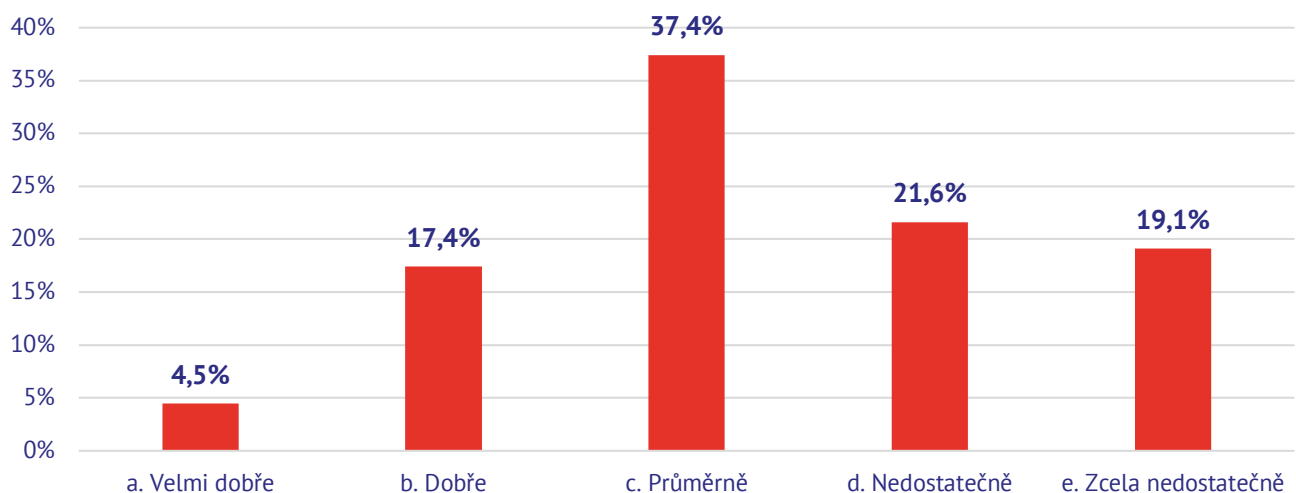
Devátáci převážně oceňují pomoc s přípravou na přijímačky od své školy, **62,5 % devátáků si myslí, že je jejich základní škola na přijímací zkoušky dobře připravila.** Naopak 31,4 % devátáků má za to, že pomoc jejich základní školy by mohla být lepší.

12. Myslí si, že tě tvá základní škola na přijímací zkoušky na SŠ dobře připravila? N = 3435

S čím devátáci nebyli příliš spokojeni, je příprava na psychickou zátěž, tedy stres z přijímaček. O tom, že je základní škola velmi dobře připravila i na zvládnutí stresu z přijímacích zkoušek, je přesvědčeno 4,5 % dotazovaných. Dobrou přípravu dostalo 17,4 % dotazovaných. Nejvyšší podíl (37,4 %) devátáků pak považuje mentální přípravu od své základní školy za průměrnou. **Nedostatečně či zcela nedostatečně bylo připraveno na stres z přijímaček 40,7 % dotazovaných.**

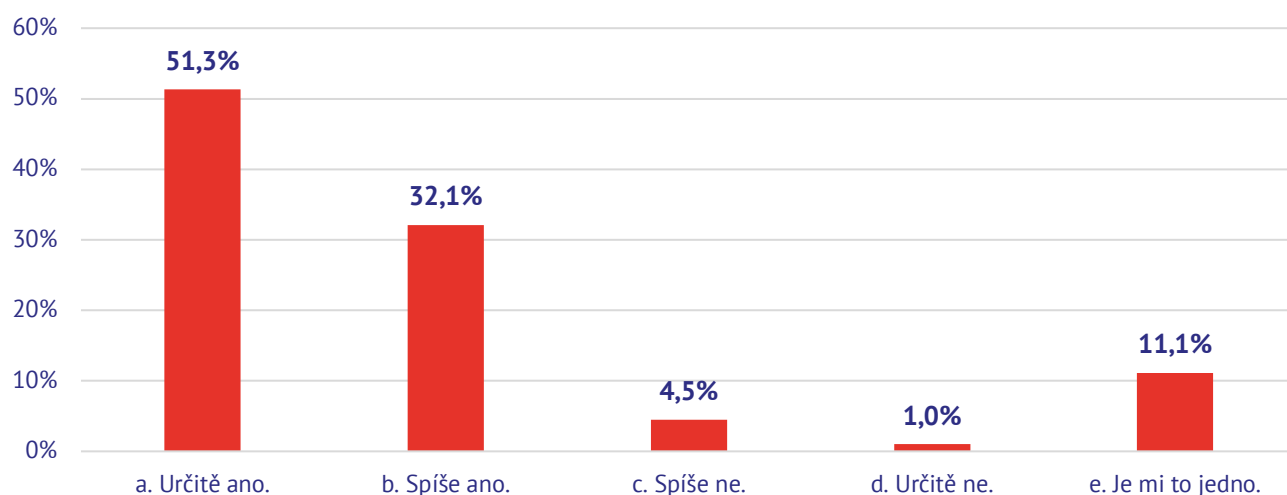
13. Jak moc ti základní škola pomohla se zvládnutím stresu z přijímacích zkoušek? N = 3435

Deváťáci jsou přesvědčeni, že na základní škole by měli dostat psychickou přípravu ve zvládnání stresových situací – tedy by uvítali mentální trénink na přijímací zkoušky. **83,4 % dotazovaných respondentů si myslí, že základní škola by měla pomáhat žákům se zvládnáním stresu z přijímacích zkoušek.**

14. Měla by podle tvého názoru základní škola pomáhat žákům se zvládnáním stresu z přijímacích zkoušek?

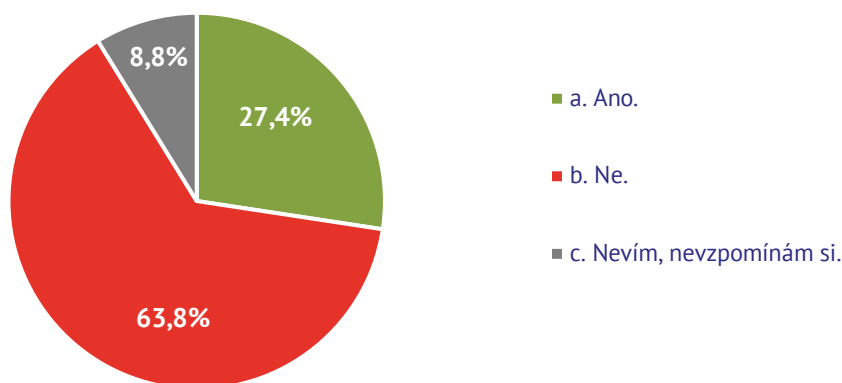
N = 3435

Role výchovného (kariérového) poradce ve výběru střední školy

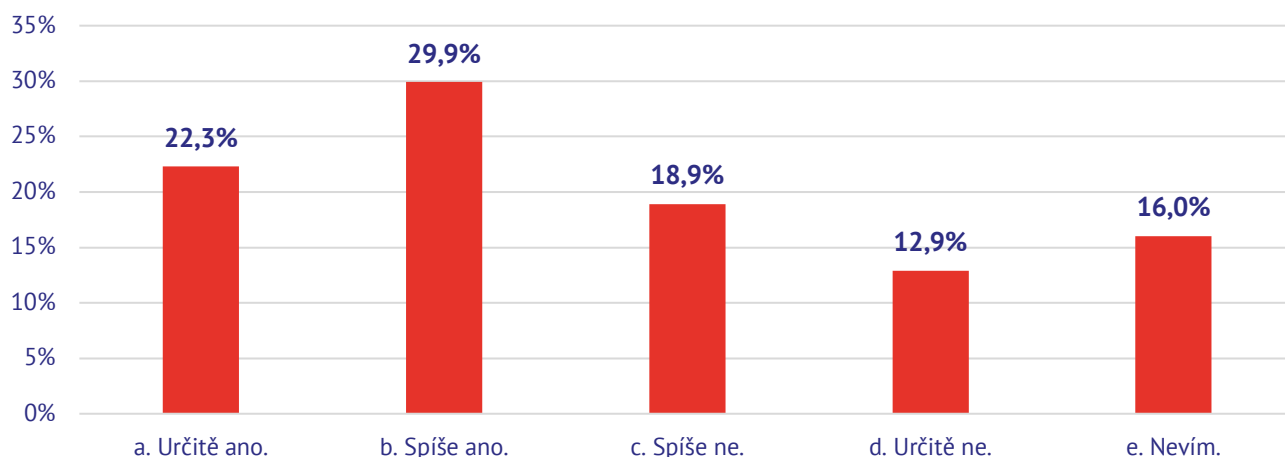
Pouze čtvrtina dotazovaných deváťáků (27,4 %) se o výběru školy radila se svým výchovným poradcem, naopak 63,8 % respondentů se o výběru střední školy s výchovným poradcem vůbec nebavilo. Důvodů tohoto poměrně nízkého čísla může být více – výchovní poradci jsou extrémně vytiženi nejen výchovným poradenstvím, ale také pedagogickou činností nebo činností zástupce ředitele. Na kariérové poradenství tak mnohdy nezbývá tolik času, kolik by bylo vhodné.

15. Radil/a ses o výběru školy se svým školním výchovným (kariérovým) poradcem? N = 3435

Může se jednat i o nechuť žáků si s výchovným poradcem o volbě školy povídat, nebo i to, že někteří žáci vůbec netuší, kdo je jejich výchovný poradce. Jak jsme zjistili v průzkumu z října 2022, téměř 30 % letošních deváťáků netušilo, kdo je ve funkci výchovného poradce na jejich škole. Zároveň 55 % deváťáků uvedlo, že by ocenilo rozhovor o volbě školy s výchovným poradcem². **Pro ty, kteří se s výchovným poradcem o volbě školy bavili, byla jejich pomoc užitečná v 52,2 % případů.** Naopak pro 31,8 % respondentů, kteří s výchovným poradcem hovořili, rady příliš užitečné nebyly.

16. Byla pro tebe pomoc výchovného (kariérového) poradce při výběru střední školy užitečná? N = 949

² Studie Než zazvoní: Jak osmáci a deváťáci vybírají střední školu, 10/2022. Zdroj [ZDE](#).

Devátáci by pomoc výchovného poradce ocenili především s výběrem střední školy na základě jejich zájmů a schopností – pokud by to bylo možné, uvítalo by jeho pomoc **61,4 % dotazovaných** devátáků. Za velmi užitečné v 51,6 % případů považují devátáci ze strany výchovného poradce **informace o různých typech středních škol** a jejich vzdělávacích programech. 36,3 % dotazovaných by ocenilo **pomoc s vypsáním přihlášek** na střední školy. Téměř 30 % devátákům by se líbilo, pokud by jim výchovný poradce **pomohl s psychickou přípravou na zvládnání stresu z přijímacích zkoušek** (např. různá dechová cvičení, mindfulness apod.). Žáci by v pětině případů (22,3 %) ocenili i **nápady a rady ohledně kariérového plánování**. Dále pak rady ohledně druhých kol přijímacího řízení, vysvětlení nejlepších strategií pro výběr školy, celkovou psychickou pomoc a ujištění apod.

17. Jaký druh pomoci bys od výchovného (kariérového) poradce očekával/a při výběru střední školy?

N = 3435

Další informace a pomoc s kampaní pro přijímací řízení

Neváhejte se na nás obrátit pro další informace o chování a rozhodování žáků osmých a devátých tříd, nebo pokud máte zájem o pomoc s marketingem a kampaněmi zaměřenými na získání většího počtu uchazečů a následně studentů ve vaší škole.

Navštivte náš web, kde najdete další studie. Pro informace o tom, co vám můžeme nabídnout z naší nabídky školení a služeb se podívejte na <https://www.nezzazvoni.cz/poradenstvi/>.

Kontakt

info@nezzazvoni.cz

www.nezzazvoni.cz

O nás

Než zazvoní pomáhá ředitelům a dalším vedoucím pracovníkům základních a středních škol. Věnujeme se výzkumům a aplikaci marketingových poznatků do prostředí škol. Pomáháme s marketingem. **Od roku 2011 jsme proškolili a pomohli 3778 pracovníků z více 851 základních a středních škol.**